

Some proposals was puts for improve and facilitate forensic activities in this direction in the framework of cooperation with the manufacturers of weapons.

Separately, the author considers it necessary to introduce national requirements for check marking forensic samples the hunting rifle, including those that was made in Italy, from the moment of its appearance at customs - in our country, before to hit shelves on arms sales shops.

During the study, whose results are set out in this article, the author gave generalized it and got through practical research samples hunting rifle of Italian, that information should be useful in the formation of a single, regularly updated, methodological guide (manual).

This synthesis compilation should contain detailed information not only about the general dimensional characteristics weapon specified design features illustrate the relative positions and interactions of parts of weapons, but also clear illustrative images of variations marks displaying on cartridge cases and bullets that could become useful for some employees from Department of justice of Ukraine and for experts of Ministry of internal affairs of Ukraine, to the officers of the criminal units of the National police of Ukraine, cadets / students / workers specialized departmentals or university Ministry of internal affairs of Ukraine.

Key words: *cut hunting weapon; arms manufacturers from Italy; marks on the details of a weapon; identification signs; design features guns.*

УДК 343.12

Д.А. Морквін

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНОГО ОБСТЕЖЕННЯ ЖИТЛА ОСОБИ

У статті зроблено спробу дослідити стан організації проведення негласного обстеження житла особи. Проаналізовано кримінальне процесуальне та оперативно-розшукове законодавство, на підставі чого визначено основні етапи та підетапи організації негласного обстеження житла особи. Викладено авторське бачення сучасного алгоритму організації проведення негласного обстеження житла особи. Зазначено, що основні положення організації негласного обстеження житла особи чітко визначено законодавцем. Однак аналіз емпіричних матеріалів свідчить про те, що в практичній діяльності все ж таки досить часто конституційні права громадян обмежуються із допущенням суттєвих порушень. Тому, на нашу думку, питання організації проведення негласного обстеження житла особи потребує поглибленого вивчення з боку науковців.

Ключові слова: *організація, негласне обстеження, слідчий, оперативний підрозділ, житло.*

Постановка проблеми. Відомо, що більшість злочинів вчиняються таємно, злочинці ретельно маскують свою діяльність, зростає кількість латентних злочинів. Гласними слідчими діями не завжди можливо встановити осіб, причетних до вчинення злочинів та довести їх вину. Саме тому

одним із ефективних джерел доказової інформації є матеріали негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема, обстеження житла особи [1, с. 76]. Однак результати аналізу емпіричних матеріалів свідчать про те, що в практичній діяльності суб'єкти здійснення зазначеної негласної слідчої (розшукової) дії досить часто допускаю прорахунки в її організації. Ураховуючи вказане, вважаємо за доцільне розглянути основні положення організації проведення негласного обстеження житла особи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти організації проведення негласних слідчих (розшукових) дій досліджувались у роботах О.М. Бандурки, А.В. Баб'яка, М.П. Водька, О. О. Ганжи, М.Л. Грїбова, О.Ф. Долженкова, О.О. Деревягіна, Є.Д. Лук'янчикова, Б.Є. Лук'янчикова, Л. А. Мазур, О.Ф. Нагорської, Ф.М. Нагорського, М.В. Стацака, О.В. Тарнопольського, Ю.А. Чаплинської, К.О. Чаплинського, С.П. Черниха, К.В. Шахової, В.В. Шендрика та ін. Проте слід зазначити, що в роботах в основному фрагментарно досліджувалося питання організації проведення негласного обстеження житла особи.

Формування цілей. Метою статті є визначення особливостей організації негласного обстеження житла особи.

Виклад основного матеріалу. Серед вітчизняних учених – криміналістів, фахівців з кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності на сьогодні проводяться наукові дискусії щодо доцільності використання криміналістичних прийомів або організаційних прийомів оперативно-розшукової діяльності під час організації проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема негласного обстеження житла особи. Вказане доречно пояснює М.А. Погорецький, осібно зазначаючи, що чинний КПК України дає визначення негласних слідчих (розшукових) дій як різновиду слідчих (розшукових) дій, відомості про факт і методи проведення яких не підлягають розголошенню та проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати іншим способом. Відповідно до цього законодавчого визначення можна дійти висновку, що за своїм змістом негласні слідчі (розшукові) дії не відрізняються від оперативно-розшукових заходів (ОРЗ), передбачених Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2, с. 274]. Тому, на нашу думку, доцільно розглядати питання організації негласного обстеження житла особи як і з точки зору кримінального процесу та криміналістики (щодо підстав та порядку їх проведення), так і з точки зору оперативно-розшукової діяльності.

Чинним кримінальним процесуальним законодавством чітко визначено:

- підстави проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема негласного обстеження житла особи;
- порядок, строки розгляду клопотань про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, зміст таких клопотань та строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на її проведення (ст. 248, 249 КПК України);

- вимоги до постанови слідчого та прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 251 КПК України);
- випадки проведення негласної слідчої (розшукової) дії до постановлення ухвали слідчого судді (ст. 250 КПК України);
- правила фіксації ходу та результатів проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст. 252 КПК України);
- заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 254 КПК України) та інформації, що не використовується в кримінальному провадженні (ст. 255 КПК України);
- загальні засади використання результатів у доказуванні (ст. 256 КПК України) та в інших цілях або передання інформації (ст. 256 КПК України) [3].

Водночас, Інструкцією про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженою спільним наказом Генеральної прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерством фінансів України, Адміністрацією ДПС України та Міністерством юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1681/51 [4] (далі - Інструкція) на підставі вказаного визначено організаційні аспекти проведення негласного обстеження житла особи.

Аналізуючи положення Інструкції та КПК України, можна дійти висновку, що суб'єктами організації проведення негласного проникнення до житла особи є слідчий, прокурор або уповноважений оперативний підрозділ. Побіжно зауважимо, що враховуючи те, що організацією обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи є найбільш ефективна система використання сил та засобів для виконання поставлених завдань [1, с. 80], констатуємо, що в загальному вигляді організація проведення негласного обстеження житла особи відбувається на етапах:

- планування проведення негласного обстеження житла особи;
- безпосереднє здійснення негласної слідчої (розшукової) дії;
- документальне оформлення та фіксація результатів негласного обстеження житла особи;
- використання в процесі досудового розслідування результатів негласного обстеження житла як доказів.

Отже, з урахуванням вищезазначеного доходимо висновку, що під час кожного етапу організації проведення негласного обстеження житла особи залежно від суб'єкта можуть варіюватися окремі елементи.

Так, у випадку здійснення негласного проникнення до житла особи в рамках оперативно-розшукового процесу Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» право організації проведення зазначеної діяльності надається оперативному підрозділу. Зокрема, у п. 7 ч. 1 ст. 8 вказано-го Закону визначено, що оперативні підрозділи мають право негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, до-

кументи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину, чи одержувати розвідувальну інформацію, у тому числі шляхом проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи [5]. Водночас, у згаданому нормативно-правовому акті вказано, що організація здійснення негласного проникнення аналогічна до організації проведення негласного обстеження житла особи та регулюється положеннями статті 267 Кримінального процесуального кодексу України. Тому, на нашу думку, доцільно розглянути детальніше організацію проведення негласного обстеження житла особи відповідно до КПК України.

Аналізуючи оперативно-розшукове та кримінальне процесуальне законодавство, доходимо висновку, що планування проведення негласного обстеження житла особи в рамках досудового розслідування кримінального провадження можна розподілити на декілька підетапів, зокрема:

1. Вирішення питання щодо доцільності проведення негласного обстеження житла особи та документальне оформлення рішення - з процесуальної точки зору, у рамках досудового розслідування кримінального провадження, суб'єктом вказаної діяльності можуть бути лише слідчий або прокурор, на відміну від оперативно-розшукового процесу. Зазначене пов'язано із положеннями ст. 41 КПК України, у яких визначено, що оперативний підрозділ немає власної ініціативи під час проведення досудового розслідування [3]. У зв'язку з цим, відповідно до законодавства слідчий або прокурор повинен оцінити наявні підстави для проведення вказаної НСРД, визначити їх кінцеву мету та за наявності передбачених Законом підстав скласти клопотання про дозвіл на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, що повинно відповідати вимогам, зазначеним у ст. 248 КПК України, та направити її слідчому судді. Взагалі, розгляд клопотання про обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи віднесений до повноважень слідчого судді, здійснюється головою чи за його визначенням іншим суддею Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційного суду області, міст Києва та Севастополя, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування.

Слідчий суддя зобов'язаний розглянути клопотання про надання дозволу на проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи протягом шести годин з моменту його отримання. Розгляд клопотання здійснюється за участю особи, яка подала клопотання.

У клопотанні зазначаються:

- 1) найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер;
- 2) короткий виклад обставин злочину, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання;
- 3) правова кваліфікація злочину із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;

4) відомості про особу (осіб), місце або річ щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;

5) обставини, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину;

6) вид негласної слідчої (розшукової) дії та обґрунтування строку її проведення;

7) обґрунтування неможливості отримання відомостей про злочин та особу, яка його вчинила, іншим способом;

8) відомості, залежно від виду негласної слідчої дії, про ідентифікаційні ознаки, що дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

9) обґрунтування можливості отримання під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії доказів, що самотійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину або встановлення осіб, які його вчинили [3].

До клопотання слідчого, прокурора додається витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання [1]. Водночас, у випадку організації проведення негласного проникнення до житла особи в рамках оперативно-розшукової справи клопотання також складається аналогічно, однак безпосередньо оперативним працівником із зазначенням відповідних відомостей, отриманих під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Слідчий суддя приймає ухвалу про дозвіл на проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, якщо прокурор, слідчий доведуть наявність достатніх підстав вважати, що:

1) вчинений злочин відповідної тяжкості;

2) під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії можуть бути отримані докази, що самотійно або в сукупності з іншими доказами можуть мати суттєве значення для з'ясування обставин злочину чи встановлення осіб, які вчинили злочин.

Ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи повинна відповідати загальним вимогам до судових рішень, передбачених цим Кодексом, а також містити відомості про:

1) прокурора, слідчого, який звернувся з клопотанням;

2) злочин, у зв'язку із досудовим розслідуванням якого приймається ухвала;

3) особу (осіб), місце або річ щодо яких необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію;

4) вид негласної слідчої (розшукової) дії та відомості, залежно від виду негласної слідчої дії, про ідентифікаційні ознаки, що дозволять унікально ідентифікувати абонента спостереження, телекомунікаційну мережу, кінцеве обладнання тощо;

5) строк дії ухвали [4].

Прийняття слідчим суддею ухвали про відмову в наданні дозволу на проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи не перешкоджає повторному зверненню з новим клопотанням про надання такого дозволу.

Строк дії ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи не може перевищувати два місяці.

Якщо слідчий, прокурор вважає, що проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи слід продовжити, то слідчий за погодженням з прокурором або прокурор має право звернутися до слідчого судді з клопотанням про прийняття ухвали згідно з вимогами статті 248 КПК.

Крім відомостей, вказаних у статті 248 КПК, слідчий, прокурор повинен надати додаткові відомості, які дають підстави для продовження зазначеної негласної слідчої (розшукової) дії [4].

Загальний строк, протягом якого в одному кримінальному провадженні може тривати проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, дозвіл на проведення якої дає слідчий суддя, не може перевищувати максимальні строки досудового розслідування, передбачені статтею 219 КПК. У разі, якщо обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи проводиться з метою встановлення місцезнаходження особи, яка переховується від органів досудового розслідування, слідчого судді чи суду, та оголошена в розшук, то така дія може тривати до встановлення місцезнаходження розшукуваної особи.

Прокурор зобов'язаний прийняти рішення про припинення подальшого проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи, якщо в цьому відпала необхідність.

У виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, передбаченого розділами I, II, VI, VII (статті 201 та 209), IX, XIII, XIV, XV, XVII Особливої частини Кримінального кодексу України, обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи може бути розпочато до прийняття ухвали слідчого судді у випадках, передбачених цим Кодексом, за рішенням слідчого, узгодженим з прокурором, або прокурора. У такому разі прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді.

Слідчий суддя розглядає таке клопотання згідно з вимогами статті 248 КПК України [4].

2. Планування безпосереднього здійснення заходу. Порівнюючи кримінальне процесуальне законодавство з оперативно-розшуковим, можна резюмувати, що в рамках кримінального провадження, на відміну від оперативно-розшукового провадження, перш за все, передує підетап скла-

дання та направлення відповідного доручення оперативному підрозділу. Так, на вказаному підетапі слідчий або прокурор, отримавши відповідний дозвіл про проведення негласного обстеження житла особи, повинні визначитися з безпосереднім виконавцем вказаної НСРД, з'ясувати спосіб технічної фіксації, можливості застосування наявних технічних засобів при проведенні негласного обстеження житла особи.

Практика свідчить, що в більшості випадків безпосередньо негласне обстеження житла особи здійснюється оперативним підрозділом. Тому, перш за все, на вказаному етапі працівник оперативного підрозділу:

- складає план проведення негласного обстеження житла особи;
- визначається із доцільними тактичними прийомами, що будуть використовуватися під час негласного обстеження житла особи;
- вирішує питання щодо залучення до проведення певної НСРД додаткових сил і засобів.

Після закінчення проведення негласного обстеження житла особи суб'єкт його здійснення складає протокол про хід виконання досліджуваної негласно слідчої (розшукової) дії та долучає до нього додатки [3]. Зазначений протокол має бути направлений до процесуального керівника протягом 24 години з моменту закінчення проведення НСРД. У свою чергу, прокурор вирішує щодо можливості використання результатів НСРД у кримінальному провадженні та за необхідності вживає заходів щодо збереження отриманих під час проведення обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи речей і документів, які планує використовувати.

Однак окремо слід зауважити, що на відміну від процесу організації оперативно-розшукових заходів, під час організації НСРД, зокрема негласного обстеження житла особи, особи, конституційні права яких були тимчасово обмежені, а також підозрюваний, його захисник повинні бути письмово повідомлені прокурором або за його дорученням слідчим про таке обмеження.

Висновок. Отже, ураховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що законодавець чітко визначив основні положення організації негласного обстеження житла особи. Однак аналіз емпіричних матеріалів свідчить про те, що в практичній діяльності все ж таки досить часто конституційні права громадян обмежуються із допущенням суттєвих порушень. Тому, на нашу думку, питання організації проведення негласного обстеження житла особи потребує поглибленого вивчення з боку науковців.

Використані джерела:

1. Стацак М.В. Негласні слідчі (розшукові) дії : курс лекцій / М.В. Стацак, В.В. Шендрик. - Х.: ХНУВС, 2012. - 151 с.
2. Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні / М.А. Погорецький // Юридичний часопис. - 2013. - №1 - С. 270-276.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (поточна редакція на підставі Закону України від 04 липня 2013 р. № 406-VII) [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88. – Режим доступу до журн. : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Загол. з екрана.

4. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : спільний наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби, міністерств фінансів та юстиції України від 16 жовтня 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5.

5. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

Морквин Д.А. Организация проведения негласного обследования жилья человека

В статье сделана попытка исследовать состояние организации проведения негласного обследования жилья лица. Проанализированы уголовное процессуальное и оперативно-розыскное законодательство, на основании чего определены основные этапы и подэтапы организации негласного обследования жилья лица. Изложенное авторское видение современного алгоритма организации проведения негласного обследования жилья лица. Указано, что основные положения организации негласного обследования жилья лица четко определены законодателем. Однако анализ эмпирических материалов свидетельствует о том, что в практической деятельности все равно достаточно часто конституционные права граждан ограничиваются с допущением существенных нарушений. Поэтому, по нашему мнению, вопрос организации проведения негласного обследования жилья лица требует детального изучения со стороны ученых.

Ключевые слова: *организация, негласное обследование, следователь, оперативное подразделение, жилье.*

Morkvin D.A. Organization of covert inspection of housing people

The article attempts to examine the status of covert examination of individual housing. Analyzed criminal procedure and operational-search legislation whereby the basic provisions of covert examination of individual housing by applicable law. We know that the majority of crimes are committed in secret, carefully criminals disguise their activities, the number of latent crimes. Vowel investigative actions may not be possible to establish the persons involved in the commission of crimes and prove their guilt. That is why one of the only sources of effective evidence-based information is a secret investigation materials (search) actions, including individual housing inspection.

At the same time, the analysis of empirical stated that in practice entities involved in covert examination of individual homes is often admitted errors in its organization. Determined that given that the organization of public inspection inaccessible places, home

or other property is the most efficient use of system capabilities for the tasks that in general, the organization of secret survey of housing a person is on stage:

- planning of covert inspection of housing entity;
- direct implementation tacit investigative (detective) actions;
- documenting and fixing housing survey results secret person;
- use in pre-trial investigation results secret survey of housing as evidence.

At the same time, noted that during each stage of covert examination of individual housing depending on the subject can vary some elements and these elements are analyzed in detail. As a result, the study determined that the main provisions of covert inspection of housing entities clearly defined by the legislator, however, the analysis of empirical data shows that in practice all equally often constitutional rights of citizens are limited to the assumption of significant violations and because the author believes the issue of covert examination of individual housing needs in-depth study by scientists.

Key words: *organization, secret examination, the investigator, the operational unit housing.*

УДК 343.98

С.І. Перлін

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ЗЛОЧИНІВ

У статті визначено, що використання техніко-криміналістичних засобів є одним із основних шляхів виявлення та закріплення ознак злочину на початку кримінального провадження. Доведено, що здебільшого таке виявлення злочинів техніко-криміналістичними засобами може здійснюватися в ході проведення огляду місця події. Указано, що використання техніко-криміналістичних засобів для виявлення ознак злочинів під час огляду місця події може здійснюватися як слідчим, так і спеціалістом. Розкрито особливості залучення спеціалістів-криміналістів до участі в проведенні огляду місця події в реаліях реформування МВС України.

Ключові слова: *криміналістична техніка, техніко-криміналістичні засоби, спеціаліст-криміналіст, виявлення злочинів, огляд місця події.*

Постановка проблеми. У першу чергу, перспектива розслідування кримінального провадження та об'єктивного вирішення справи в суді залежить від обставин виявлення злочину та повного і якісного закріплення всіх первинних доказів на початку кримінального провадження. Ефективність такої початкової діяльності, зокрема, залежить від участі в ній спеціалістів та використання ними техніко-криміналістичних засобів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання техніко-криміналістичних засобів у процесі проведення окремих слідчих (розшукових) дій були предметом дослідження таких учених, як О.В. Батюк, В. А. Волинський, В. Г. Гончаренко, Г. І. Грамович, О. О. Зака-тов, А. В. Іщенко, В. С. Карпов, В. В. Коваленко, Ю. Н. Оропай, М. В. Сал-